

Сергій Седов

студент факультету торгівлі та маркетингу,

Науковий керівник: **Кузуб М. В.**

старший викладач, кафедра Обліку та оподаткування,

Київський національний торговельно-економічний університет,

м. Київ, Україна

АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Оприбутковування основних засобів на баланс не є основною метою підприємства. Основні засоби (надалі ОЗ) придбавають для того, задля їх експлуатації. Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», підприємствам надані широкі права щодо методів нарахування амортизації та встановлення строків корисного використання окремих об'єктів основних засобів, виходячи з умов їх використання. Від економічно обґрунтованого вибору цих фактів залежить і сума накопичених амортизаційних відрахувань, котрі підприємство має право використовувати для поліпшення і відтворення основних засобів в міру необхідності [6, ст. 66].

Амортизація нараховується щомісяця починаючи з місяця, який настає за місяцем введення об'єкта ОЗ в експлуатацію, й зупиняється на період його модернізації, реконструкції, консервації, добудови, дообладнання й інших видів консервації та поліпшення [4, ст. 151].

Таким чином, у разі, коли об'єкт ОЗ не використовується у господарській діяльності, то платник податку зобов'язаний вивести його з експлуатації та припинити нарахування амортизації в податковому обліку. Виведення ОЗ з експлуатації повинно бути документально засвідчено і підтверджувати факт такого виведення, безпосередньо, наказом керівника, актом про тимчасове виведення ОЗ з виробничого процесу і т.д. [1].

Відповідно до статті 145 Податкового кодексу передбачено п'ять основних методів нарахування амортизації ОЗ.

Прямолінійний метод рекомендує Дмитро Арлачов [7], на його думку цей метод більш прийнятний з точки зору споживачів, оскільки він не передбачає збільшення тарифу. Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних.

Приклад 1. Первісна вартість об'єкта ОЗ становить 5000 грн., ліквідаційна вартість – 620 грн., строк корисного використання – 3 роки, вартість об'єкта ОЗ, який амортизується, – 4380 грн. ($5000 - 620$), річна сума амортизації за даними прикладу відповідно дорівнює 1460 грн. ($4380 : 3$). Тому, місячна сума амортизації за цим методом становитиме 121,67 грн. ($1460 : 12$). Як наслідок, розмір амортизації залежить від строку використання об'єкта ОЗ.

Цей метод достатньо легкий для розрахунку, тому що вартість об'єкта ОЗ списується рівними частинами протягом всього строку його експлуатації.

Зменшення залишкової вартості.

Даний метод рекомендує М. В. Котова [8, ст. 281], адже за використання цього методу, основна частина амортизаційних відрахувань припадає на перші роки експлуатації, що є виправданим у випадку швидкого морального старіння об'єкта ОЗ.

Відповідно до частини другої п. 26 ПБО 7 річна сума амортизації визначається як добуток первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації або залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року. Річна норма амортизації (у %) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

Перевагами цього методу є те, що протягом перших років експлуатації об'єкта ОЗ накопичується достатньо велика сума коштів, необхідна для його відновлення.

Прискорене зменшення залишкової вартості.

На думку В. Домбровського [5, ст. 25] методи прискореної амортизації необхідно застосовувати для об'єктів, які зазнають швидкого морального зносу (електронна і комп'ютерна техніка).

Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, що обчислюється згідно зі строком корисного використання об'єкта і подвоюється.

Застосування цього методу дозволяє відшкодувати до 60 — 70% вартості ОЗ протягом першої половини корисного строку їх використання.

Кумулятивний метод рекомендує В. Пархоменко[9, ст.13], так як метод є прискореним і дозволяє нараховувати амортизацію в перші роки в більших розмірах, ніж надалі. Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, що амортизується, й кумулятивного коефіцієнта. Останній розраховується діленням кількості років, які залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта ОЗ, на суму числа років його корисного.

Цей метод вважається прискореним, оскільки дозволяє нарахувати амортизацію у перші роки експлуатації у більших розмірах, ніж надалі.

Виробничий метод рекомендує Стельмащук А.М. [6, ст.68] Свою думку він пояснює тим, що цей метод є дуже раціональним і його зручно використовувати при визначенні амортизації автотранспорту залежно від його пробігу, верстатів та будь-якого іншого виробничого обладнання.

Відповідно до цього методу, місячна сума амортизації розраховується як добуток фактичного місячного обсягу продукції (послуг, робіт) та виробничої ставки амортизації [1].

На сьогоднішній день відсутні чіткі рекомендації щодо вибору методу нарахування амортизації, який був би найдоцільнішим для підприємств різних організаційно-правових форм, об'єктів основних засобів і способів їх використання. Метод, який обрало підприємство, повинен сприяти прискоренню оновлення основних засобів, визначенню реальної величини прибутку і найкраще враховувати усі фактори, які пов'язані з експлуатацією об'єкта основних засобів. Наявність альтернатив дозволяє підприємству обрати той метод, який найкраще та найповніше задовольнив би вище зазначені критерії.

Отже, вибір методу амортизації є достатньо важливим для підвищення якості фінансової звітності, оскільки відповідність доходів та витрат є головним принципом бухгалтерського обліку. У випадку, коли ОЗ протягом усього періоду використання приносить приблизно однаковий дохід, то більш доцільно буде обрати прямолінійний метод амортизації. А в разі, якщо дохід від використання ОЗ знижується з часом, то тут доцільніше буде використати метод зменшення залишкової вартості. Для виробничого обладнання можливий вибір виробничого методу (або ж методу суми одиниць продукції). Але все ж таки, більшість підприємств використовує прямолінійний метод, завдяки простоті його розуміння й використання.

Список використаних джерел

1. Сиволап І. М. Амортизація основних засобів / Вісник. 2014. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6707>
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. ЄДИНА БАЗА ПОДАТКОВИХ ЗНАНЬ / © «ЛІГА:ЗАКОН». 2012. URL: http://tc.nusta.com.ua/dkpk/baza_znan/3/146/146.2/146.2.09.htm.
4. Фінанси Підприємства / В. П.Шило, С. Б. Ільїна, С. С. Доровська, В. В. Барабанова. Київ : Професіонал, 2006. 288 с.
5. Домбровський В. Консультації з бухгалтерського обліку основних засобів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2001. № 3. С. 24-28
6. Стельмашук А. М. Амортизаційний фактор у відтворенні основних засобів переробних підприємств АПК / А. М. Стельмашук // *Інноваційна економіка*. 2014. № 6. С. 66-72.
7. Рекомендація методу нарахування амортизації. РБК-Україна. 2012. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/natskomuslug-rekomenduet-pryamolineynyy-metod-nachisleniya-26112012104900>.
8. Котова М. В. Вибір оптимального методу нарахування амортизації за бухгалтерським обліком. Одеса : Одеський національний університет, 2009. 284 с.
9. Пархоменко В. Розвиток бухгалтерського обліку. Науково-практичний журнал. 2009. №8. С. 1-19.